

Generationsskifte i landbruget: EU's strategi giver håb, men konkrete løsninger udebliver

27.10.2025 09:47:19 CET | Frie Bønder - Levende Land, Landsforeningen
Praktisk Økologi og Folkeoplysningsnetværket Øko-Net | Pressemeddelelse

Vi hilser analysen og de gode intentioner velkommen, men politikerne er også nødt til at handle ikke kun snakke.

Opstarten af FLUF under Frie Bønders agroøkologiske ungdomskaravene. Fotograf:
Jonatan Rønn

EU Kommissionen udgav d. 21. oktober en strategi for generationsskifte i landbruget, og der er meget at bifalde. Det er dejligt, at Kommissionen i strategien endelig erkender hovedproblemerne for generationsskiftet - adgang til land, mangel på ordentlige indkomster og massiv gældsætning - men erkendelse er én ting, at løse det er noget andet.

Vi var selv en del af tilblivelsen af strategien som deltagere i Kommissionens Youth Policy Dialogue, og derfor er vi glade for at denne fortsætter. Samtidig er vi utroligt glade for, at der lægges op til at en lignende proces skal ske i medlemslandene, og at vores ungdomsgruppe FLUF derfor skal inddrages i udmøntningen af landbrugspolitikken i Danmark, hvilket også er i overensstemmelse med [UNDROP](#)'ens artikel 10 om repræsentation i politiske processer.

Uden fair priser – intet generationsskifte

Den gennemsnitlige landbrugsindkomst udgør kun [47%](#) af den normale indkomst i Europa, og jordbrugere under 40 år har den laveste gennemsnitsindkomst i EU, og bedrifter drevet af kvinder har en lavere indkomst end mænd. Derfor ser vi positivt på forslaget om at sikre jordbrugere fair priser, der ligger over produktionsomkostningerne, og en løn, der er til at leve af – hvis ikke man kan leve af sin indkomst, vil ingen unge starte op. Dog kan dette kun opnås gennem markedsregulering og derfor er det problematisk, at ingen vej vises for at opnå dette. Vi har brug for en **CAP med markedsregulering, der sikrer ordentlige priser for vores produkter**, og en revision af **Unfair Trading Practice-direktivet**, så priser under produktionsomkostningerne bliver sortlistet.

Kernen i problemet: Adgang til land

Adgangen til og fastholdelse af jord er kernen i generationsskifte problematikken: hvor ældre og etablerede jordbrugere hovedsageligt ejer jord, er unge jordbrugere nødsaget til at leje den. Prisen på jorden er for høj

og det giver bl.a. unge jordbrugere mindre mulighed for at planlægge på længere sigt. Frie Bønder - Levende Land er enige med Kommissionen i, at uligheden i adgangen til jord og strukturudviklingen bl.a. skyldes spekulation og ulige forudsætninger for køb af jord. Disse opkøb skyldes i høj grad hektarstøtten - hvis ikke vi gør op med den, så kommer vi ikke problemet til livs.

Vi ser det derfor som positivt, at Kommissionen foreslår etableringen af **European Land Observatory**, der skal dele viden, sikre gennemsigtighed og facilitere diskussioner om jordopkøb, -priser, -brugsændringer og -markedskonjunkturer. Observatoriet skal dog inkludere repræsentanter fra landbruget for at være legitimt, men det kan ikke skabe forandring i sig selv.

"Hvis vi kun ser på adgang til land gennem bedre lån og nemmere finansiering, så løser vi ikke problemet. Vi har brug for regulering som [SAFER-modellen](#) i Frankrig, der kan øremærke jord til unge og agroøkologiske landbrug, begrænse antallet af hektar pr. bedrifter, sikre en jordpris der er mulig at betale, og at fordelingen af jord bliver besluttet i fællesskab. Derfor har vi brug for et juridisk bindende EU-direktiv for land"

udtaler **Anders Led Behrend, Næstforperson i Frie Bønder - Levende Land**

Det agroøkologiske resiliente landbrug

Agroøkologi kan spille en afgørende rolle i det generationsskifte, som dansk og europæisk landbrug står over for. Her er en mulighed for at omstille landbruget fra en kapital- og gældintensiv model med få og store bedrifter til en miljø- og klimavenlig model med langt flere og diverse bedrifter i mindre skala, der producerer mad til mennesker med plads til både natur og mulighed for liv i landdistrikterne. Via en agroøkologisk og mere holistisk tilgang til landbruget med lukket kredsløbssystemer og divers afgrødeproduktion får vi et reelt robust landbrugssystem. Derfor er det en skam, at strategien næsten ikke nævner agroøkologi.

I stedet fortsættes fokuset på bioøkonomi, digitalisering og tech-fix som en måde at sikre en diversificeret indkomst for jordbrugere. Dyre investeringer i teknologi og digitalisering vil igen ekskludere unge fra at kunne overtage et landbrug, samtidig med at dette implicit tilskynder til, at landbrugene bliver større for at opnå den teknologiske fordel, og dermed presser priserne på jord yderligere op. Dette er uden at tale om den magtkoncentration, det vil skabe hos agroindustrien, eller den katastrofale kapitalisering af naturen som carbon farming og carbon credits vil åbne for - endda uden at skabe reelle reduktioner, men kun “carbon offsetting”.

Strategien er fuld af gode intentioner, men vi vil understrege, at den er i modstrid med deres eget udspil til den fremtidige CAP. I sidstnævnte er hektarstøtten stadigvæk i centrum – den samme mekanisme, der fremmer koncentrationen af jordejerskab. Vi foreslår i stedet, at der i post-2027 CAP'en betales pr. landbrug eller pr. jordbruger frem for pr. [hektar](#). For at det ikke blot skal blive ved gode intentioner, håber vi at Kommissionen vil sætte handling bag ordene og lave et **EU-direktiv for generationsskifte i landbruget** som fremtidig dansk landbrugspolitik vil afspejle. Her foreslår vi 6 handlinger, vi kan foretage:

Fra strategi til handling

1. Omsæt strategien til et juridisk bindende **EU-direktiv for generationsskifte**
2. Reformér CAP: stop hektarstøtte og indfør betaling pr. landbrug/jordbruger, ikke pr. hektar
3. Giv unge, kvinder og agroøkologiske landbrug forrang til jord
4. Indfør markedsregulering og sikre fair priser over produktionsomkostninger

5. Stop glorificeringen af bioøkonomi og carbon farming som universalløsninger
6. Anerkend agroøkologi som en nødvendig vej for fremtidens landbrug

Kontakter

Anders Led Behrend Næstforperson & Økologisk Jordbruger

Næstforperson i Frie Bønder - Levende Land og aktiv i FLUF

Tlf: [28552786123](tel:28552786123) kaos@protonmail.com

Billeder

Opstarten af FLUF under Frie Bønders agroøkologiske ungdomskaravene

Fotograf: Jonatan Rønn

Frø fra forskellige dyrkere placeret på flagene fra La Via Campesina og FLUF

Fotograf: Jonatan Rønn

Billede fra besøg hos Holmgårds Grønt under Agroøkologisk Ungdomskaravane

Fotograf: Jonatan Rønn

FLUF på besøg hos Brinkholm, Andelsgaarde

Links

- UNDROP (FNs rettigheder for bønder og andre personer der arbejder i landdistrikterne)

<https://friebonderlevendeland.com/2025/06/04/undrop-erklæring-om-rettigheder-for-bonder-oversat-til-dansk/>

- EUR-LEX

<https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2658/oj>

- SAFER-modellen

<https://www.accesstoland.eu/resources/regulating-rural-land-sales-in-france>

- "Active farmer" i ECVC recommendations for the Action Plan on Generation Renewal 3/12-24

<https://www.eurovia.org/publications/ecvc-recommendations-for-the-action-plan-on-generation-renewal/>

Frie Bønder - Levende Land & FLUF

Foreningen for de små, naturnære jordbrug og for alle, der vil mere liv og fællesskab på landet.

Frie Bønder – Levende Land arbejder for et natur- og menneskevenligt landbrug og for stærke fællesskaber i landdistrikterne. Vi er foreningen for bønder, husmænd og alle, der ønsker et naturnært og agroøkologisk jordbrug. Frie Bønder - Levende Land er den danske del af den verdensomspændende småbondeorganisation La Via Campesina.

FLUF (Frie Bønder - Levende Lands Ungdomsfront) er Frie Bønders ungdomsgruppe, der samler unge jordbrugere, kommende jordbrugere og allierede i kampen for et retfærdigt madsystem, hvor unge har mulighed for at etablere sig på landet og dyrke mad til mennesker med respekt for naturen og klimaet.

